

Bosna Hersek'te Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Materyal Kullanımı: Türkçe Öğretmenlerinin Görüşleri

Ayşe YILMAZ

Doktora Öğrencisi, International Burch University, ayse.yilmaz@stu.ibu.edu.ba, ORCID: 0000-0002-0984-9196

Mustafa ARSLAN

Prof. Dr., International Black Sea University, marslan@ibsu.edu.ge, ORCID: 0000-0002-2273-3251

Özet

Diğer dil öğretim disiplinlerinde olduğu gibi Türkçeyi yabancı dil olarak öğretme sürecinde de materyaller, öğrenmenin kalıcılığını artırmak ve süreci daha keyifli hale getirmek için kritik bir rol oynar. Hedef dilin etkili bir şekilde içselleştirilmesi için, kullanılan materyallerin öğrencilerin seviyelerine uygun olması ve dört temel dil becerisini dengeli bir şekilde geliştirmeye katkı sağlaması gerekir. Bu, öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artırırken, aynı zamanda dil öğrenimini daha verimli hale getirir. Bu çalışmanın amacı Bosna Hersek'te yabancı dil olarak Türkçe öğretim çalışmalarını sürdüren öğretmenlerin materyal kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Yapılan çalışmanın araştırma grubunu Bosna Hersek'in Saraybosna, Bihaç ve Tuzla şehirlerinde lise düzeyinde Türkçe öğretmenliği yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında doğru verilere ulaşmak üzere ilgili kaynaklar incelenip uzman görüşüne başvurularak bir veri toplama aracı geliştirilmiştir. Kapalı uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış anket formu ile Türkçe öğretmenlerinin katılımı sağlanarak bir alan çalışması yapılmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında analiz edilerek frekans dağılımları ve yüzdelik oranları hesaplanmıştır. Ulaşılan sonuçlara göre yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde güncel materyal kullanımı, öğrenme sürecini önemli ölçüde iyileştirmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin daha etkili bir eğitim verebilmesi için yeni materyaller geliştirilmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin bu konuda kendilerini geliştirebilmeleri için düzenli eğitimler ve seminerler düzenlenmeli, böylece eğitim kalitesi artırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Bosna Hersek, Yabancı dil, Türkçe öğretimi, Öğretmen görüşü, materyal Kullanımı.

Material Use in Teaching Turkish as a Foreign Language in Bosnia and Herzegovina: Opinions of Turkish Teachers

Abstract

Just like in other language teaching disciplines, materials play a critical role in the process of teaching Turkish as a foreign language to increase the retention of learning and make the process more enjoyable. In order for the target language to be effectively internalized, the materials used must be suitable for the students' levels and contribute to the balanced development of the four basic language skills. This not only enhances students' learning motivation but also makes language learning more efficient. The aim of this study is to determine the views of teachers who teach Turkish as a foreign language in Bosnia and Herzegovina regarding the use of materials. A mixed-methods approach was used in the research. The research group consists of Turkish language teachers working at the high school level in Sarajevo, Bihać, and Tuzla, cities in Bosnia and Herzegovina. In the framework of both quantitative and qualitative

research, relevant sources were reviewed, and expert opinions were consulted to develop a data collection tool. A field study was conducted with the participation of Turkish language teachers through a semi-structured questionnaire consisting of closed-ended questions. The data obtained from this study were analyzed using the SPSS program, and frequency distributions and percentage rates were calculated. According to the results obtained, the use of materials in teaching Turkish as a foreign language significantly improves the learning process. Therefore, new materials need to be developed to enable teachers to provide more effective education. Additionally, regular training sessions and seminars should be organized to help teachers improve themselves in this regard, thereby increasing the quality of education.

Key Words: Bosnia and Herzegovina, Foreign language, Teaching of Turkish, Teacher perceptions, Use of instructional

1. GİRİŞ

Bugünlerde seyahat, ticaret, eğitim ve göç gibi faktörler, insanların yeni bir dil öğrenme ihtiyacını daha fazla gündeme getirmiştir. Bunların yanı sıra, zaman zaman kişisel merak da insanları yeni bir dil öğrenmeye yönlendiren bir etken olabilmektedir. Son yıllarda Türkiye'ye yapılan turistik geziler, ticari faaliyetler, izlenen göç politikaları ve eğitim fırsatları, özellikle yabancı uyruklu öğrencilerin artışı, Türkçeye olan ilgiyi önemli ölçüde artıran başlıca sebeplerden biridir. 2012 yılından bu yana 31.170 yabancı uyruklu öğrenci ülkemize yükseköğretim amacıyla gelmiştir (Tok ve Yiğın, 2013). Yine 2011'den günümüze kadar Suriye'den gelen göçmen ve mülteci sayısını Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 3.552.078 kişi olarak ifade etmiştir (Aktel ve Kaygısız, 2018).

Tüm bunların sonucu olarak Türkiye'de yabancılara Türkçe öğretimi alanı önemli bir ivme yakalanmıştır. Türkiye'de de bu alana yönelik ilk çalışma 1982 yılında Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Kültürü Programı ile başlamış, sonrasında 1984 yılında Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan TÖMER (Türkçe Öğretim Merkezi) ile gelişmiştir. Türkçenin gerek Türkiye'de gerekse yurt dışında öğretilmesini etkin bir şekilde sağlayan Yunus Emre Enstitüleri'nin ve yurt dışında birçok üniversite bünyesinde Türkoloji bölümünün kurulmasını sağlayan TİKA'nın, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde ciddi katkıları bulunmaktadır. 1950 yılında Bosna-Hersek'in başkentinde bulunan Saraybosna Üniversitesi bünyesinde Türkoloji Bölümü açılmıştır. Zaman içerisinde diğer şehirlerde; Tuzla ve Zenica'da Türkoloji bölümleri kurulmuştur. Bunun yanı sıra Bosna Hersek'te Türk müteşebbislerin açtığı Türk okulları, üniversite ve dil kursları da yabancı dil olarak Türkçenin öğretimine farklı bir boyut kazandırmaktadır.

1900'lü yıllardan günümüze kadar dünya genelinde birçok dil öğretim yaklaşımı ve yöntemi kabul görmüş ve uygulanmıştır. Her bir yaklaşım, değişen zaman ve koşullara bağlı olarak yerini bir diğerine bırakmıştır. Özellikle Türkçe öğretimine yönelik yöntem ve yaklaşımlar incelendiğinde, davranışçı, bilişsel ve yapılandırıcı dil öğretim yaklaşımlarının öne çıktığı görülmektedir (Güneş, 2011). Dil öğretiminde benimsenen yaklaşım ve yöntemlerin yanı sıra kullanılan materyaller, öğrencilerin hedef dile yönelik ilgisini artırarak motivasyonlarını desteklemektedir. Öğrenme sürecinde, öğretmen tarafından farklı ortamlarda sunulan araçlar öğretim materyali olarak adlandırılmaktadır. Bu materyaller, basılı kaynaklar, maketler ve fotoğraflar gibi doğrudan anlaşılabilir araçların yanı sıra, ses kasetleri, videolar, CD'ler ve çeşitli internet siteleri gibi teknoloji destekli kaynakları da içerebilmektedir (Kaya, 2006).

Öğrenme ortamlarının temel unsurlarından biri olan materyaller, ders sürecinde yalnızca konu anlatımını desteklemekle kalmayıp, aynı zamanda bilgilerin analiz edilmesi, özetlenmesi, kavramlar arası ilişkilerin kurulması ve öğrenilen bilgilerin gerçek yaşama aktarılması gibi çeşitli işlevleri de yerine getirmektedir. Alan yazına bakıldığında, Yalın (2010, s. 82-90) dil öğretiminde materyal kullanımının gerekliliğini şu maddelerle açıklamaktadır:

- Çoklu öğrenme ortamı sağlar.
- Öğrencinin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olur.
- Dikkat çekici unsurlar barındırır.
- Bilgilerin hatırlanmasını kolaylaştırır.
- Soyut kavramları somut hale getirir.
- Zaman tasarrufu sağlar.
- Güvenli gözlem yapma imkânı sunar.
- Farklı zaman dilimlerinde birbirleriyle tutarlı içeriklerin sunulmasına olanak tanır.
- Tekrar tekrar kullanılabilir.
- İçeriği basitleştirerek anlaşılmasını kolaylaştırır.

Arabacı (2015) materyal kullanımına ilişkin şu ifadeleri dile getirmektedir: “Ders içinde sadece öğretmen-kitap-tahta merkezli öğretim metotları kullanılmayıp teknolojik araç ve gereçlerden de yararlanarak yabancılara Türkçenin öğretilmeye çalışması esnasında görsellik ve işitsellik içeren unsurların da kullanılması, öğrenciyi derse karşı hem motive edecek hem de Türkçeyi öğrenmeye özendirilecektir” (s. 94). Bu bağlamda derste belirlenen hedeflere uygun olarak seçilen görsel, renkli ve etkili materyallerin kullanımı, öğrenme sürecini daha aktif hale getirmekte ve öğrenciyi bilişsel, sosyal, duygusal ve duyuşsal açıdan destekleyerek dil öğretiminin daha etkili olmasına katkı sağlamaktadır (Dellal ve Yücel, 2015).

Arslan ve Adem (2010) Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde etkili bir şekilde kullanılabilen görsel ve işitsel araçları şu şekilde sınıflandırmaktadır:

a) Görsel ve işitsel araçlar

- Video filmi
- Televizyon
- Bilgisayar
- DVD-VCD oynatıcısı
- Projeksiyon cihazı ve multimedya
- Diğer işitsel araçlar (MP3)

b) Görsel araçlar şu şekilde sınıflandırılmıştır:

1. Ders kitapları
2. Resimler ve flaş kartlar
3. Posterler
4. Yazı tahtaları (s. 66-67).

Günümüzde 21. yüzyılın getirdiği yeni iletişim araçlarının eğitim-öğretim süreçlerine entegrasyonu, öğrenme ortamlarında önemli değişimlere yol açarak sınıf içi etkileşimi daha verimli ve etkili hale getirmiştir. Geleneksel, tek yönlü öğretim yöntemleri yerini, öğrencilerin anlatılanları görerek ve izleyerek pekiştirebildiği, çok boyutlu öğrenme deneyimlerine bırakmıştır.

Örneğin, sınıf duvarlarında asılı haritaların yerini, internet bağlantılı akıllı tahtalar almış; dar bir çerçevede anlatılan coğrafi konular, dijital ortamlar aracılığıyla genişletilerek daha kapsamlı bilgilerle desteklenmiştir. Benzer şekilde, kitap sayfalarında sunulan tarihsel bilgiler artık çeşitli video ve filmlerle desteklenerek öğrenme süreci daha dinamik hale getirilmiştir. Dil öğretimi bağlamında ise, hedef dilin edinimini kolaylaştıran çevrimiçi öğrenme modelleri, web tabanlı öğrenme modülleri ve sosyal platformlarda yer alan dil öğretim siteleri gibi teknolojik araçlar, yabancı dil öğretim ve öğrenme süreçlerine yeni bir boyut kazandırmıştır.

2. YÖNTEM

2.1.Araştırma Deseni

Bu araştırma nicel ve nitel araştırma yöntemlerini içinde barındıran, bütüncül ilkesine uygunluğu sebebiyle karma yöntem araştırması olarak desenlenmiştir. Creswell'e (2019) göre karma yöntem araştırmaları, araştırma problemlerini derinlemesine anlamak için daha uygun yaklaşımdır. Bu yöntem, her iki veri setinin avantajlarından yararlanarak sonuçların daha kapsamlı bir şekilde ortaya konmasını sağlamak ve özellikle sosyal, sağlık ve davranış bilimleri gibi alanlarda yaygın olarak kullanılmaktadır.

Bu çalışmada veri toplama süreci, durum çalışması (case study) desenine dayalı olarak yapılandırılmıştır. Durum çalışması, belirli bir olayın, sürecin, bireyin ya da grubun derinlemesine ve ayrıntılı bir şekilde incelenmesini amaçlayan nitel araştırma desenlerinden biridir (Yin, 2018). Bu bağlamda, Bosna Hersek'te yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında materyal kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri, özgül bir bağlamda ele alınarak analiz edilmiştir. Durum çalışması deseni, araştırma konusunu kendi doğal ortamında inceleme olanağı sunduğundan, çalışmanın amacına ulaşması açısından uygun bir çerçeve sağlamaktadır. Ayrıca, katılımcıların deneyimlerine dayalı ayrıntılı veriler, nitel bulguların gücünü artırarak karma yöntem yaklaşımını tamamlamaktadır.

2.3.Araştırma Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini, Bosna Hersek'te yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi ise gönüllü katılım esasına dayalı olarak belirlenen 10 (4'ü erkek, 6'sı bayan olmak üzere) Türkçe öğretmeninden oluşmaktadır. Örneklem, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiş olup katılımcılar farklı eğitim kurumlarında görev yapmaktadır. Sınırlı katılımcı sayısı nedeniyle araştırma bulguları genellenebilirlik açısından bazı sınırlılıklar içerse de elde edilen veriler nitel bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir.

2. 4. Veri Toplanması ve Analizi

Türkçe öğretmenlerinin materyal kullanımına dair görüşlerini belirlemek amacıyla, araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış bir anket geliştirilmiştir. Anket formunda yer alan kapalı uçlu sorular, Türkçe eğitimi alanında uzman iki öğretim elemanının görüşleri doğrultusunda gözden geçirilmiş ve önerilen düzeltmeler ve eklemeler yapıldıktan sonra nihai hale getirilmiştir. Veriler yüz yüze görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Yapılan çalışmada verilerin analizi için SPSS programı kullanılmıştır. SPSS programında verilerin frekans dağılımı ve yüzdeler oranları tespit edilmiş ve bu veriler tablolar halinde verilerek betimsel analizi ile yorumlanmıştır.

3. BULGU VE YORUMLAR

Elde edilen verilerin analizi sonucunda, bulguların frekans dağılımları ve yüzdeler oranları tablolar aracılığıyla sunulmuştur. Tablolardaki bulgular araştırmacı tarafından kaynaklarla desteklenerek yorumlanmıştır.

3.1 Araştırma Grubunda Yer Alan Katılımcı Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

Tablo 1: Katılımcıların eğitim düzeyine göre dağılımı

Eğitim Düzeyi	Frekans (n)	Yüzde (%)
Lisans	8	%80,0
Yüksek Lisans	1	%10,0
Doktora	1	%10,0
Toplam	10	%100,0

Tablo 1, araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim düzeyine ilişkin bulguları göstermektedir. Betimsel analiz kapsamında değerlendirildiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun lisans mezunu olduğu görülmektedir (%80,0; n=8). Bu durum, Bosna Hersek'te yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapan öğretmenlerin genellikle lisans düzeyinde eğitim almış bireyler olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, yüksek lisans ve doktora mezunu öğretmenlerin oranı oldukça düşüktür (%10,0; n=1). Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin akademik olarak daha üst düzey eğitim alma oranlarının sınırlı olduğunu ve lisansüstü eğitime yönelimin düşük kaldığını göstermektedir.

Bu bulgular doğrultusunda, Türkçe öğretmenlerinin mesleki ve akademik gelişimlerini desteklemek amacıyla lisansüstü eğitim fırsatlarının artırılması gerektiği söylenebilir. Özellikle yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim almış öğretmenlerin sayısının artırılması, hem öğretim kalitesini artırabilir hem de materyal geliştirme ve uygulama süreçlerine akademik bir bakış açısı kazandırabilir.

Tablo 2: Katılımcıların öğretmenlik deneyimleri

Öğretmenlik Yılı	Frekans (n)	Yüzde (%)
2 yıl	1	%10,0
6 yıl	1	%10,0
7 yıl	1	%10,0
10 yıl	1	%10,0
11 yıl	2	%20,0
12 yıl	1	%10,0
14 yıl	1	%10,0
15 yıl	2	%20,0
Toplam	10	%100,0

Öğretmenlerin %40'ı (n=4), 11 yıl ve üzeri deneyime sahip olup, en fazla 11 yıl (n=2, %20,0) ve 15 yıl (n=2, %20,0) deneyimi olan öğretmenler bulunmaktadır. Bu durum, araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir kısmının mesleki tecrübeye sahip olduğunu ve uzun yıllardır Türkçe öğretimi alanında çalıştığını göstermektedir.

Öte yandan, 2 yıl (n=1, %10,0) ve 6 yıl (n=1, %10,0) deneyime sahip öğretmenlerin oranı düşük olup, araştırmaya daha az deneyime sahip öğretmenlerin de katıldığı görülmektedir. Ancak, 10 yıl ve üzeri deneyime sahip öğretmenlerin toplam oranı %60,0 olup, bu da araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun mesleki deneyimi yüksek bireyler olduğunu göstermektedir.

Bu bulgular, araştırma grubunun mesleki deneyim açısından dengeli bir dağılıma sahip olduğunu ancak daha az deneyimli öğretmenlerin oranının nispeten düşük kaldığını ortaya koymaktadır. Uzun yıllar öğretmenlik yapan katılımcılar, özellikle materyal kullanımı ve öğretim süreçleriyle ilgili daha fazla tecrübeye sahip olabileceklerinden, bu durum araştırma bulgularının güvenilirliğini artırıcı bir unsur olarak değerlendirilebilir.

3.2. Materyal Kullanımın Değerlendirilmesi

Tablo 3: Ders kitabı öğretim materyali olarak yeterli midir?

Cevap	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	n = 3	%30,0
Hayır	n = 3	%30,0
Kısmen	n = 4	%40,0
Toplam	n = 10	%100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %30'u (n = 3) ders kitabını yeterli bulurken buna karşılık %30'u (n = 3) da yeterli bulmamaktadır. Katılımcıların %40'ı (n = 4) ise ders kitabını kısmen yeterli olarak değerlendirmektedir. Bu dağılım, öğretmenlerin ders kitabının yeterliliği konusunda farklı ve dağılmış görüşlere sahip olduğunu göstermektedir.

Özellikle en yüksek oran olan %40'lık "kısmen" yanıtı, öğretmenlerin ders kitabını tamamen yeterli görmediklerini ancak bazı yönleriyle işlevsel bulduklarını düşündüklerine işaret etmektedir. Bu durum, öğretmenlerin derslerde ek materyal kullanımına ihtiyaç duyduklarını ve mevcut kitabın içerik veya pedagojik açıdan eksiklikler taşıyor olabileceğini düşündürmektedir. Bu bulgular ders kitabının öğretim sürecinde tek başına yeterli görülmediğini ve mevcut ders kitaplarının güncellenmesi ya da destekleyici kaynaklarla zenginleştirilmesi gerekliliğine işaret etmektedir.

Tablo 4: Mevcut diğer materyaller yeterli midir?

Cevap	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	n = 5	%50,0
Hayır	n = 1	%10,0
Kısmen	n = 4	%40,0
Toplam	n = 10	%100,0

Katılımcıların yarısı (%50, n = 5) mevcut öğretim materyallerini yeterli bulduklarını ifade etmektedir. %40'lık bir kısmı (n = 4) materyalleri kısmen yeterli olarak değerlendirirken yalnızca bir katılımcı (%10, n = 1) materyallerin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bu bulgular materyallerin genel anlamda olumlu karşılandığını ancak bazı eksikliklerin de dikkat çektiğini göstermektedir.

Tablo 5: Doğru materyal kullanımı öğrenme sürecini olumlu yönde etkiler mi?

Cevap	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	n = 9	%90,0
Kısmen	n = 1	%10,0
Toplam	n = 10	%100,0

Tabloya 5'e göre öğretmenlerin büyük bir kısmı (n = 9; %90), doğru materyal kullanımının öğrenme sürecini olumlu yönde etkilediğini ifade etmektedir. Bu durum, materyallerin öğrenci motivasyonu, dikkat çekicilik, çoklu duyulara hitap etme ve kalıcı öğrenme gibi unsurları desteklediğini düşündüklerini göstermektedir.

Katılımcıların yalnızca biri (n = 1; %10) doğru materyal kullanımının öğrenmeye kısmen olumlu etkisi olduğunu belirtmiştir. Bu görüş materyal kullanımının etkisinin duruma, öğrenci profiline ya da materyalin kalitesine bağlı olarak değişebileceğine işaret edebilir. "Hayır" yanıtının olmaması, materyal kullanımının olumsuz bir etkiye yol açtığına dair bir algının olmadığını ortaya koymaktadır.

Bu bulgular öğretmenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde doğru materyal kullanımını oldukça değerli bulduğunu açıkça göstermektedir. Materyallerin ders sürecine dahil edilmesiyle öğrenmenin daha etkili ve kalıcı hâle geldiği yönündeki güçlü inanç dikkat çekicidir.

Tablo 6: Dört temel beceriyi geliştirecek materyaller kullanılır mı?

Cevap	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	n = 3	%30,0
Hayır	n = 3	%30,0
Kısmen	n = 4	%40,0
Toplam	n = 10	%100,0

Tablo 6'da katılımcıların yalnızca %30'u (n = 3), Türkçe öğretiminde dört temel beceriyi geliştirmeye yönelik materyalleri düzenli olarak kullandığını belirtmiştir. Benzer şekilde %30'luk bir kesim (n = 3) ise bu tür materyalleri kullanmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların en büyük oranını ise “kısmen” yanıtını verenler oluşturmuştur (%40, n = 4).

Bu dağılım, öğretmenlerin dört temel beceriyi hedef alan materyal kullanımında bir bütünlük ve sistematiklik olmadığını, sürecin daha çok bireysel tercihlere, mevcut imkânlarla ve materyal erişimine bağlı olduğunu göstermektedir. “Kısmen” yanıtı veren öğretmenlerin, belirli dil becerilerine yönelik materyalleri daha sık kullandıkları, buna karşın diğer becerilere ilişkin materyallerin ya göz ardı edildiği ya da kaynak yetersizliği nedeniyle kullanımının sınırlı kaldığı anlaşılmaktadır.

Elde edilen bulgular yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dört temel dil becerisini geliştirmeye yönelik materyallerin kullanımında tutarsızlıklar olduğunu göstermektedir. Bu durum, özellikle dinleme ve konuşma gibi genellikle sınıf içinde daha az materyalle desteklenen becerilerin gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir.

Duman (2013, s. 4), yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin başlangıçta karşılaştıkları dilsel girdilerin onlar için “çok uzak ve anlamsız” gelebileceğini vurgulamaktadır. Bu durum özellikle soyut kavramların somutlaştırılması, dilbilgisi kurallarının daha anlaşılır kılınması ve öğrenilen

bilgilerin günlük yaşama aktarılabilirliğinin sağlanması açısından özellikle dört temel beceriyi geliştirecek çeşitli öğretim materyallerinin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Tablo 7: Çalışılan kurum öğretim materyallerinin temini konusunda destek olur?

Cevap	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	n = 5	%50,0
Kısmen	n = 5	%50,0
Toplam	n = 10	%100,0

Tablo 7'de yer alan bulgulara göre katılımcıların %50'si okullarının materyal temini konusunda destek sağladığını ifade etmektedir. Geriye kalan %50'lik bir grup ise bu desteğin kısmi olduğunu belirterek soruya farklı bir açıdan yanıt vermiştir. Bu durum, okul yönetimlerinin öğretim materyalleri temini konusunda genellikle öğretmenlerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir çaba içinde olduklarını ancak bu desteğin her zaman yeterli olmadığına işaret etmektedir. "Hayır" yanıtının verilmemesi, okulların materyal temini konusunda öğretmenlerin taleplerine duyarlı olduklarını, ancak bazı durumlarda bu desteğin sınırlı kalabildiğini göstermektedir.

Tablo 8: Akıllı tahta, multimedya vb. materyallerin kullanımında teknik sorunlar çıkar mı?

Cevap	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	n = 2	%20,0
Hayır	n = 4	%40,0
Kısmen	n = 4	%40,0
Toplam	n = 10	%100,0

Katılımcıların % 40'ı (n = 4), teknolojik araçları kullanırken herhangi bir teknik sorunla karşılaşmadığını belirtmiştir. Aynı oranda öğretmen (%40, n = 4) ise bu tür sorunlarla "kısmen",

yani zaman zaman karşılaştığını ifade etmiştir. %20’lik bir kesim (n = 2) ise teknik sorunların sıklıkla yaşandığını dile getirmiştir.

Bu dağılım öğretmenlerin büyük çoğunluğunun akıllı tahta ve projeksiyon gibi araçları kullanabildiğini ancak bu kullanımın her zaman sorunsuz gerçekleşmediğini ortaya koymaktadır. “Kısmen” yanıtının yüksek olması, teknik altyapının zaman zaman yetersiz kaldığını veya cihazların bakımının düzenli yapılmadığını düşündürmektedir.

Elde edilen veriler, teknolojik materyal kullanımının genel olarak mümkün olduğunu ancak uygulamada belirli teknik aksaklıkların yaşanabildiğini göstermektedir. Bu tür sorunlar dersin akışını olumsuz etkileyebileceği gibi öğretmenin materyal kullanımına olan isteğini de azaltabilir.

Tablo 9:Materyalleri daha etkili kullanılması için seminer ve eğitim programlarına ihtiyaç vardır?

Cevap	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	n = 7	%70,0
Kısmen	n = 3	%30,0
Toplam	n = 10	%100,0

Tablo 9’da çoğunluk (%70, n = 7) materyallerin daha verimli kullanılabilmesi için seminer ve eğitim programlarına ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. %30’luk bir kesim (n = 3) ise bu ihtiyacın kısmen gerekli olduğunu ifade etmiştir. “Hayır” yanıtının hiç verilmemesi, tüm öğretmenlerin bu yönde bir gelişim fırsatına açık olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu bulgular, öğretmenlerin materyal kullanımını yalnızca araç olarak değil, aynı zamanda geliştirilebilir bir pedagojik beceri olarak gördüklerini göstermektedir. Öğretim sürecinde materyallerin etkili ve bilinçli kullanımı, öğrencinin dil edinimine doğrudan katkı sağladığı için bu tür eğitim talepleri oldukça anlamlıdır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

Ders kitabının tek başına dil öğretiminde yeterli olmadığını ve öğretim sürecini destekleyici nitelikte çeşitli materyallerin gerekliliğini bu araştırmadaki sonuçlar ortaya koymaktadır. Materyal kullanımının, öğrencilerin hedef dile karşı motivasyonlarını artırdığı, öğrenme sürecini daha etkin ve kalıcı hâle getirdiği anlaşılmıştır.

Mevcut materyallerin bazı dil becerilerini desteklerken diğerlerini yeterince kapsamadığı, dolayısıyla öğretmenlerin tüm dil becerilerine yönelik dengeli materyal kullanımında zorluk yaşadığı gözlemlenmiştir. Bu durum, materyal çeşitliliğinin artırılması ve dil becerilerine eşit düzeyde katkı sağlayacak kaynakların geliştirilmesini gerekli kılmaktadır.

Öğretmenlerin materyal kullanımına ilişkin deneyimlerinin, öğrenme sürecine doğrudan etki ettiği, materyal açısından zengin bir ders ortamının öğrencilerin katılımını ve başarısını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Yurt dışında Türkçe öğretimi yapılan okullarda öğretmenlerin farklı dil becerilerine yönelik materyallere daha kolay erişimini sağlayacak destekleyici yapıların oluşturulması önem arz etmektedir.

4.2. Öneriler

Okul yönetimleri, öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu materyalleri temin etmeli; basılı kaynakların yanı sıra dijital, etkileşimli ve öğrenci merkezli materyallerin kullanımını da teşvik etmelidir.

Özellikle akıllı tahta, projeksiyon cihazı, ses sistemi ve internet erişimi gibi teknolojik araçların sınıf içi öğretime entegre edilmesi, materyal kullanımının verimliliğini artıracaktır.

Bu teknolojilerin etkin biçimde kullanılabilmesi için öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimler ve uygulamalı seminerler düzenlenmelidir.

Ayrıca, öğretmenlerin temel teknik donanımları kullanma becerilerini geliştirmeye yönelik kısa süreli eğitim programları planlanmalı ve okullarda teknik sorunlara hızlı müdahale edebilecek destek personeli bulundurulmalıdır.

Öğretmenlerin materyal kullanımında karşılaştıkları güçlüklerin ve ihtiyaçlarının belirlenebilmesi amacıyla düzenli geri bildirim mekanizmaları oluşturulmalı; bu veriler doğrultusunda materyal geliştiricilere ve eğitim yöneticilerine yönelik stratejik öneriler geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

Aktel, M., & Kaygısız, Ü. (2018). Türkiye'de göç yönetimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (2), 579–604.

Arabacı, P. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yararlanılan kısa ve uzun metrajlı filmlerin Kırgızistan bağlamında değerlendirilmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 83–97.

Arslan, M., & Ergin, A. (2010). Yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı. *Dil Dergisi*, (147), 63–86.

Creswell, J. W. (2019). *Karma yöntem araştırmalarına giriş* (M. Sözbilir, Çev.). Pegem Akademi.

Dellal, N., & Yücel, M. (2015). Yabancı dil öğretmenlerinin derslerinde materyal kullanımına ilişkin tutum ve görüşleri. *Turkish Studies*, 2, 1051–1066.

Duman, G. B. (2013). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde materyal geliştirme ve materyallerin etkin kullanımı. *Ana Dili Eğitim Dergisi*, 1(2), 1–8.

Güneş, F. (2011). Dil öğretim yaklaşımları ve Türkçe öğretimindeki uygulamalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (15), 123–148.

Kaya, Z. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Pegem Yayınları.

Tok, M., & Yığın, M. (2013). Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme nedenlerine ilişkin bir durum çalışması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, (8), 132–147.

Yalın, H. İ. (2010). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Pegem Akademi.

Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications: Design and methods* (6th ed.). SAGE Publications.